

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. in za četrť leta 80 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrť leta 90 kr. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. oktobra 1891.

Z Dolenjskega, 6. oktobra 1891.

Bojne čete na našem domačem bojišču so torej razpostavljene. Na eni strani katoliško-politiško društvo, katerega glasilo sta „Slovenec“ in za priprosto ljudstvo „Domoljub“; na drugi strani posvetna inteligencija, katera ima na razpolaganje „Slovenski Narod“ ter si je po vzgledu nasprotne stranke kot protitežje osnovala „Slovensko pol. društvo“ in za priprosto ljudstvo „Rodoljuba“.

Tako so bojni načrti za zdaj povprek gotovi; zdaj je samo še treba popolniti, kar je pomankljivega, zlasti agitacijske niti raztegniti, pričevši pri hišah Ljubljanskega meščana, čez celo deželo do zadnje kočje priprostega kmeta. In potem, kedar koli bo razpisana kaka volitev za deželni ali državni zbor, ali za občinski zbor ljubljanski i. t. d., začno kakor na dano bojno znamenje vse te priprave delati.

Upajmo, da nas žalostne skušnje, ki jih imamo Slovenci od svojih domačih razprtij, vendar še zmudre in da se o pravem času naredi premirje, za katerim naj pride stalno pomirjenje, ne da bi nas morala po mnogih izgubah šele nesreča zopet jediniti.

Ker je pa vendar mogoče, da bodo strasti močnejše od pameti, ogleimo si nasledke, ki so pri nadaljevanji naših sedanjih preprirov neizogibni.

Iz enega tabora izdajalo se bo, kakor se je že, geslo za vero proti brezverstvu. To je geslo, katero mora ljudi, ki mu verjamejo, vneti do fanatizma. Drugi tabor bo očitane brezverstva smatral za krivično; on je bo označeval za hinavstvo, za katerim se skriva le vladodželjnost, ter bo z vso odločnostjo in kot razžaljen v svojem čutu in poštenji z vso srditostjo nasprotoval. Tako bo skušala ena stranka drugi izpodkopati in vzeti veljavo z vsemi sredstvi, ki jih iznajde človeška strast, katera je, kakor vsi iz skušnje vemo, slepa in brezobzirna ter divja naprej, če prav v svojo pogubo. Da bo imela vsaka stran pri svojih agitacijah več ali manj uspeha, o tem ni dvomiti. Saj vemo, da mnogokrat še

slaba stvar zmaga; saj je mnogo lažje pohujšati, nego poboljšati, ter se nahajajo povsod tudi ljudje, ki slabo raje verjamejonego dobro. Vpraša se le, bo li vse to dobro za vero, dobro za našo narodnost?

Vsi vemo, da ima katoliška cerkev dandanašnji res mnogo in hudih sovražnikov, zlasti, kakor smo že omenjali, nemško in laško lažljivo liberalstvo v zvezi z židovstvom, kateremu služi toliko zelo razširjenih in spretno urejevanih časnikov; nemško in laško narodnostno politiko, framazonstvo, protestantovstvo, ki se že drzne celo v drugi polovici naše države govoriti o konfiskaciji katoliškega cerkvenega premoženja. Najnevarnejši od vseh teh se nam pa zdi najnovjši nasprotnik sedanjega svetovnega reda, socijalizem, ki skuša odpraviti vsako pozitivno vero in posega najbolj v maso priprostega ljudstva. Vzemimo še vrh tega mnoge pozitivni veri sploh nasprotujoče znanstvene teorije, n. pr. Darvinovo in druge podobne, ki jih razširjajo knjige in časniki med vse stanovce. To so razmere, kiso nam v sem znane, in resno nam je premisliti, je li zdaj čas, da k vsemu temu zanesemo med naše ljudstvo politični prepir med duhovščino in posvetno inteligencijo, kateri izpodkopava eno in drugo in za katerim mora z neizprosno doslednostjo priti tudi versko pohujšanje. In naš kmet, ki ga po pravici imenujemo steber svojega naroda, ako ga bodo domačini vlekli eden na eno, drugi na drugo stran, ter mu oboji obetali hribe in doline, veliko več, nego se potem more izpolniti, — ali ne bo naposled ves zbežan, naveličan in razvaran ter ne bo zaupal ne enemu, ne drugemu in se utegne nazadnje okleniti kakega socijalistično-navdahnene širokoustneža, kakor se zdaj nekako na Češkem pripravlja, in se nam tako tudi ta steber omaje in spridi.

Pa v neprimerni večji nevarnosti nego vera je naša slovenska narodnost. Vera ima trdno podstavo in moččne zaščitnike, in vendar nas uči zgodovina, da zna i ona ne le posameznim ljudem, tudi celim pokrajinam, deželam in narodom vzeta biti. Kaj pa naša narodnost? Ona je še zelo šibko drevesce, ki je vzraslo iz sto in sto

let zanemarjenih domačih tal. Vladna sapa i do sedaj še ni bila nikdar posebno prijazna, in prete ji brezštevilni sovražniki od znotraj in od zunaj v pravih zarotah, ki se zovejo nemški „Schulverein“, „Lega nazionale“, „Südmark“, „Gustav-Adolf Verein“ i. t. d., ki ne poznajo nobene pravice, nobene v nje korist dane postave. In zaščitnika nima druzega kot še vedno prepričlo število požrtvovalnih slovenskih rodoljubov. In to malo število naj se zdaj še cepi in namesto da bi združilo vse svoje moči v brambo napadene narodnosti ter zjedinjene postavilo proti sovražnikom, naj se kolje med seboj in v bratomornem boji potroši in uniči svoje najboljše moči in s tem olajša delo sovražnikom, da nam bodo brez velicnih naporov, smejoči se naši nespameti, trgali kos za kosom od našega narodnega telesa?!

Na tem smo zdaj. Ali hočemo naprej tako? Ali nam ne veva pamet in sveta dolžnost, ki jo imamo do vere in narodnosti, da obstanemo, obrnemo ter se spet združimo, ker edino le naše združene moči bodo kolikor toliko kos nevarnostim, ki obdajajo naš narod v narodnem in verskem oziru od vseh strani. Sapienti sat!

S tem sklepamo, za zdaj te razprave o našem domačem prepiru z iskreno prošnjo in željo, naj večni Bog, ki je sebi pridržal sodbo in maščevanje, potolaži naše strasti in naj blagoslovi delo vsakega od nas, namenjeno miru in spravi v prid in prosepah najdražih naših, svetinj, vere in narodnosti.

Politični pregled.

Domače dežele.

Presvetli cesar je vzprejel dne 5. t. m. Dunajskega župara Prixa in se mu zahvalil za pristrčni vzprejem ob povratku na Dunaj.

Vse časopisje pripisuje zdaj, ko se je povrnil presvetli cesar v svojo prestolnico, njegovemu potovanju po Češkem eminentno važen pomen ter pravi, da je hotel javno dokazati, koliko mu je do mira med obema narodnostima na Češkem. Da mu je do tega mnogo, razvidno je tudi iz pisma, katero je poslal te dni češkemu namestniku grofu Thunu in se v njem najpristrčneje zahvaljuje za odkritosrčne dokaze udanosti in zvestobe, o katerih se je prepričal sam osebno. Na konci tega pisma izraža presvetli cesar željo, da bi bili še nadalje obe narodnosti tako složni, kakor sta bili ob njegovem vzprejemu. Kdo bi ne verjel, da je vladarju veliko do tega, da se sporazumejo Čehi in Nemci, ker je prepir med njimi očitno le na kvar posameznikom in celi kraljevini. Ali da se dožene to sporazumljenje, treba je, da se postavijo Nemci na stališče cesarjevo ter da ne žele, da se enim dovoli vse, kar hočejo, drugim pa odreka to, kar jim gre po pravici. Nemci treba, da se postavijo na stališče ravnopravnosti, treba, da spoznajo, da se dandanes radovoljno ne da tlačiti več nobeden narod ter da je Čehom najmanj treba nemškega jerobstva, kar je pokazala naj-

sijajneje ravno letošnja češka razstava v Pragi. Ali da bi sedanji kolovodje čeških Nemcev, kakor Plener, Chlumetzky to spoznali, je skoraj neverjetno. Dal Bog, da bi nemški narod spoznal, da sedanja politika njegovih kolovodij ni prava, ter si izbral drugih trezno mislečih ljudi, ki so popolnoma preverjeni, da je vse „humbug“, kar se govori in piše danes o nevarnosti, ki preti avstrijskim Nemcem od Slovanov, ampak da zahtevajo Slovani le svoje, kar jim treba tudi dati, ker nima nihče pravice do tujega — potem boče šele mir.

V Libercah so pretepalisti tisti dan, ko je bil presvetli cesar tam, nemški turnarji češke kmete pred obličjem samega cesarja in tako blizu njegovega voza, da je predobri vladar očitno pokazal svojo nejevoljo.

Cesarski namestnik češki grof Thun je razpisal 10.000 gold. kot dar onemu, ki bi zasledil ali naznanil tistega, ki je položil bombe pri Rosenthalu. Baron Leitenberg je k temu še dodal 2000 gld. iz lastnega žepa.

V zadnji številki našega lista smo poročali, da se bode povečala naša stalna vojska ter da je bilo to skleneno pri zadnjih skupnih ministerskih konferencah. „Politik“ pa piše prav za gotovo, da ni ta vest resnična ter da se bode število stalnih vojakov edino le povišalo pri novo ustanovljenem 15. polku dragoncev morebiti za kakih sto mož.

V Melku so blagoslovili dne 4. t. m. spomenik, katerega je dal napraviti car na čast vojakom ruskim, ki so tam padli leta 1805. Svètnik ruskega poslanstva se je zahvalil mestu, ker je prevzelo v svoje varstvo grobove, vojaški attachè Žujev pa v imenu ruske vojske zastopnikom avstroogerske vojske, ki so bili navzoči pri tej slavnosti. Generalni major Beck je odgovoril, da avstro-ogerska vojska goji prijateljske čute do hrabrih zaveznikov iz leta 1805.

Ogrski finančni minister je predložil ogrskemu državnemu zboru državni proračun za leto 1892. Da je prebitek 12 tisoč in nekaj stotic jako neznamen pri proračunu, ki šteje na sto in sto milijonov stroškov in dohodkov, je res, ali pri sedanjih slabih časih zadovoljen mora biti človek, da le izhaja ter da ne rine v dolg. Tudi en sam krajcar prebitka — samo deficita ne!

Ogrski parlament se je formalno odprl dne 3. t. m., redne seje pa se bodo šele začele. Tudi to zasedanje ogrskega parlamenta bode ne le samo živahno, marveč celo burno. Nekateri listi so celo poročali, da se hoče skrajna opozicija tudi pri posvetovanji o proračunu posluževati obstrukcijskih sredstev, kar ni sicer verjetno, ker tega pač ne bo storil noben količkaj razsoden politik, posebno pa ne madjarski. Te dni sta se pripeljala na Dunaj ogrska ministra Szapary in Szöegyen.

Vnanje države.

Rusija. Ruski minister za zunanje reči Giers je bival zadnji čas nekaj dni na Italijanskem. To priliko je porabilo italijansko časopisje, da je pisalo o prijaznih in srčnih odnošajih med Italijo in Rusko. No rusko ča-